NITO

Arbeids- og Sosialdepartementet

13.12.2021

Vår ref. Deres ref. 21/3497

Høring om endringer i arbeidsmiljøloven –
Kollektiv søksmålsrett for fagforeninger om ulovlig innleie

NITO- Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon viser til høringsbrev fra Arbeids- og sosialdepartementet datert 2. november 2021 vedrørende forslag om å gjeninnføre kollektiv søksmålsrett for fagforeninger om ulovlig innleie.

NITO er landets største organisasjon for ingeniører og teknologer med våre mer enn 95 000 medlemmer. Vi organiserer medlemmer i alle sektorer og har en god del medlemmer som er ansatt i bemanningsbyråer og utleid til ulike virksomheter.

Innledningsvis vil NITO presisere at vi støtter forslaget om å gjeninnføre retten til å ta ut kollektivt søksmål for fagforeninger om ulovlig innleie. Vi støtter departementets vurderinger og det framsatte lovforslaget som medfører endringer i arbeidsmiljøloven (aml).

Kollektiv søksmålsrett for fagforeninger om ulovlig innleie vil representere et viktig og godt virkemiddel for å unngå ulovlig innleieforhold, og sikre en gruppe arbeidstakere som i praksis ofte har vansker med å hevde sine rettigheter. Dette kan for eksempel skyldes svak forhandlingsposisjon på grunn av svak tilhørighet til arbeidsplassen. Eller det kan skyldes språkvansker, da et flertall av de innleide har innvandringsbakgrunn, slik det også framgår av departementets høringsbrev.

Ulovlig innleie rammer direkte innleides rettigheter til fast ansettelse, men har også direkte betydning for de faste ansatte.

Ulovlig innleie er blant annet med på å undergrave faste og direkte ansettelser som skal være hovedregelen i norsk arbeidsliv. De innleide har en løsere tilknytning til virksomheten de leies inn til og dette har betydning for arbeidsmiljø og helse-, miljø – og sikkerhet på arbeidsplassene. Statistikk underbygger at innleide arbeidstakere oftere er utsatt eller innblandet i ulykker på arbeid.

NITOs syn om behovet for en kollektiv søksmålsrett for fagforeninger har vært konsekvent. Vi mente det var korrekt å innføre kollektiv søksmålsrett i 2013, da ordningen ble innført, og var imot at denne adgangen ble fjernet i 2015. Senest på NITOs kongress, avholdt i november i år, ble standpunktet framhevet som et klart politisk uttalt mål på arbeidslivsområdet.

Fra vårt høringssvar i 2014 ble det understreket fra NITOs side betydningen av den kollektive søksmålsadgangen fordi:

> *«…..flere virksomheter anvender innleid arbeidskraft i strid med innleiebestemmelsene i arbeidsmiljøloven. Det er også vår oppfatning at dette forekommer langt hyppigere enn det antall saker for domstolene skulle tilsi. På den bakgrunn synes det nødvendig med en hjemmel om søksmålsrett for fagforeningene i tilfeller av ulovlig innleie. En slik søksmålsadgang vil også fjerne belastningen det er for den enkelte arbeidstaker å gå til søksmål mot innleier.»*

Arbeidstilsynet har fra 1. juli 2020 fått påleggskompetanse når det gjelder ulovlig innleie fra bemanningsbyråene. Der et skritt i riktig retning for å sikre at reglen om innleie håndheves, men er ikke tilstrekkelig.

Bruken av innleie har de senere årene økt og behovet for en slik søksmålsadgang har derfor stadig blitt større.

Tilknytningen til virksomheten for å ta ut søksmål er en grunnleggende forutsetning. NITO mener det må være tilstrekkelig at man har medlemmer i virksomheten, slik forslaget til lovendring i aml § 17 -1 er utformet.

I samsvar med departementets lovforslag jf. aml § 17-4 mener NITO at det er hensiktsmessig at frist for søksmål i individuelle saker om ulovlig innleie utsettes, i de tilfeller hvor det tas ut kollektivt søksmål fra en fagforening innen samme virksomhet.

Med vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Steinar Sølie
Generalsekretær